

Αθηνά (Νίτσα) Καπνιά-Βλάχου

Πώς ζήσαμε
στα μαύρα χρόνια
του εμφύλιου
1946-1949

Σέκλιζα 2011

ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΜΟΥ

Θωμάς και Χρυσάνθη Καπνιά

Γενίθνηκα και μεγάλοα στη ξένηζα
από μια οικογένεια που ξεριζώθηκε με τον
ανταρτοπόλεμο. Ο πατέρας μου ήτανε
ορφανός είχε 3 αδελφές, την εξαθρούλα
φιλιάη και την χρισούλα Αδάμου
την κοντάντω. Καρναγιόργου. Ο πατέρας μου
όταν εγώ ήμουνα 7 ετών είτανε πρόεδρος
και έφερνε πολλά αυγά κι άλλα πράγματα
στο σπίτι εγώ ρούταη τη μάνα μου τη
πολλά αυγά έκομε; Ο πατέρας μου ήταναι
φιλός, όμορφος και πολύ φιλοτιμος το λέγανε
ότι στο χοργίο και μάνα μου το έλεγε
ο πατέρας δεν έβρισε ποτέ ούτε με
χτίπιζε. Ο πατέρας μου υπήρξε στην
αλβανία μαζί με τον Δημήτρη τον παύλη
οπίος δεν γίφισε, ξεριζώθηκε ή πέθανε στη
αλβανία. Η μάνα μου έβαλε κάτάνι να
πλύνη τα ρούχα του που είχανε γεμάτο ψίρα
και μετά με τους Βορλακίδες ήρθανε εδó
στο χοργίωμας, μάτρεψαν τους άντρες στο
έκολλο, έβαλαν φαστάρια στα στήτια. Γινάτανε
μανικός οι γεινέκες έλεγαν μικρά μέσα
στα στήτια ~~δεν~~ ήθελαν να βγει κανένας
έξω τους άντρες τους χτίπουνε και,
τους βάλανε ολους στην προβιά. Ρίξανε

Χιροκοβίδα μέσα στο γκοβίο και
εκόκοσινε ο εβ'αγγελος καλιθας πατερας
! παιδιον. ο πατερας μου ιδε χτυπημένο
και μετα απο λιγο ιδε ο μιτσιος
κελις που κοντινε να καει μέσα στο
πιτσιου. τους εκριψαν οδπου να φιγουρ
! βορ'ακιδες. εγω ετρεμα απο τον φοβο
και μετα απο λιγο φοναξαν απο τον
τ. αυ'αθιο, εφυγαν. η μαγια η δ'αφνο
τους τικαθεσε αυ'α να φανε αλα δεν
τροφασαν καλα κακα να τ'εξιοβουν
ο φ'α, φοναξαν παλι απο τον ΑΓ αυ'αθιο
ρκοντε παλι. εφυγαν, ο πατερας μου
ιδε παλι, ο μπαπα μιτσιος δεν τον
ε'αυ'αμε ποτε εφυγε για παντα. ο πατερας
μου, το χιλια νιακοβια βα'αγζα 6 π'αγαν
σαν καρδιζα ν'αφον'α, η κοριζια ειχε.
εγω μου 9 ε'αυ'α κα'α ~~ε'αυ'α~~ ηταν μικρο
τερα και στο 5ο η μα'α μου ηταν
εγγιος. ο πατερας μου γιρισε απο την καρδιζα
περασε μέσα στο πο'αμ με αλους
! χοργιανους, ηταν καλα μ'ενη η γ'εφια
απο τους γερμανους. ηταν πεμτη, τον
πονουσε πολι το κεφαλι. γιατρος δεν

έρχότανε, πώς να έρδι από την
 καρδίτσα, φοβότανε, ο μόνος εινέχιζε
 όλο χιρότερα, το θάβατο το πρωί στις
 βηκόρα ο πατέρας μου πέθανε, φώναζε
 η μάνα μου ο μινόν έγγις, εγώ
 βικόθηκα από την ψάστα που κίμομοι-
 σταν όλα μαζί, τον κίταδα. λες κι
 έχο ακόμα μπροστά μου το πρόσωπό του
 το θάβατο το απόγεμα έγινε η
 κιδία. τον πήγανε στον Αγ ασανάγιο
 κι όταν τον ~~πήγαν~~ έβγαλαν στο
 νεκροταφίο να τον δάψουν
 ακούετικαν ντουφικες πάνο απεα
 κοτρώγια. έρχότανε τα παιδιά ο τάνις
 ο καπνίας πρώτος ξαδέρφός του, ο
 Γιάννης Φιλιπί που ήταν ανιψιός του
 ο κόστας ο βλάκος, γείτονας και ο
 Νίκος Λαζός. τον ίδανε τον κλαψάνε
 και μετά τον θάβασαν. και μετά
 αρχίσανε τα βάζονα για τη γιαγιά, που
 έχασε το μονακρίο γιατί ή για τη
 μάνα μου που γένισε μετά απο
 20 μέρες το πέμπτο κορίτσι. το
 μάζεψανε σε μια ^{ωνιά} και ταφισαν να πεδάνι

~~το προί έκλεξε και το μαΐσψαν, το~~

το προί έκλεξε και το μαΐσψαν, το
 δόσανε λίγο χαμομύλι, το τλίξαν με
 κάτι τσόλια, ποιος ίχε ~~μια~~ μεγάλο να το
 κιτάξει. Όταν μας βίκοσαν από το χοργί
 και μας πήσαν στο Ντακούτι φοροζομένο
 χομάργια οι γινέκες τάλικομένες το
 πραγμαπα πήαν ότι μπορούσαν. Έκι
 μας πήσαν στα σπίτια. καλή ήταν η
 άνδρση αλλά πως να τίσουμε. τα βιτάργια
 ήταν σταλόνια μισοαλονιγμένα το χιμόνα
 που να θρώνε εύλα. ερχότανε η γινέκες
 με χομάργια και μίς τα μικρά τάλικο
 μάνα οποο πήγαν με όλο ~~το~~ περποτωντα
 ξιπόλια στον κουρνιακτο και στις
 λάβες το χιμόνα. μας βίκοσαν από το χοργί
 για να μην έρχοντε οι αντάρτες και τους
 δίνομε φωμί. έκι στο Ντακούτι βαφτίσαμε
 την αδερφή μου με πύρε το όνομα της Σησίας
 Σταρούλας που ήταν φιλική. έτσι η δέκα η
 γιαγιά η Δάφνη. οι αντάρτες κατέβησαν
 και μάζεσαν τους άντρες, κορίκια, αγόρια,
 πήαν στον χριστο Αδάμο, το βασιλη Αδάμο,
 στον πάνωλο μικρό πεδί. μετά άρχισαν

τα μαντζατα σκοτόθηκε ο Μεζοπορος, ο
Βασιλις, ο τάνις, ο βασιλις μολις τον
πέραν 2 μέρες μετά εξο στις φοφάδες
ήσαν και χιονι, οι χινέκες έκλεγαν και κείδι
ετα μάβρα και δεν τα ξαναέβγαλαν ποτέ
ιδεξε η θυιάμου να πάρει το πέδιλις
~~αλλά δεν την άφησαν~~ να το δαψι. καθε μέρα
έκλεγαν και μιρολογούσαν. η μαγιά η Δάφνο
εγγόνια ότι γιλακι, εγγόνια ανταρτες, από
τι στενοκοργιατις αρότιες. ο γιατρος δεν
έρχότανε, η μαγιά πείσανε. εγώ ~~αείχα~~ αδιμία
στη γιαγιά, ιδεδα να έσο μέσα στη γούρνα
ίμουνα 2 ετόν και τάλια ~~και~~ μικρότερα.
μετά από λίγο καιρό μας πήγαν στο
Παλαμά. μας βάλανε σε μια αποδίκι όπιου
να μας πάνε στα επίζια. πηξάμε με τα
μικρά από το χέρι σαν τα γιφτούλια,
και μας έδοναν αυγά και κρεμίδακια,
εκόρδα, σπανάνια και οτι άλλο είχαν.
δεν θυμάμε πόσο κατίσαμε στο Παλαμά.
μας έκοσαν πάλι για την καρδίτα, πάλι
με τα γοργαγια φορτωμένα και ζαλικά.
μας βάλανε σε βινές 3 κογιένιες μαζί.
επι πείσανε τα μικρά, πώς να πείσουν, πεχνίδι
δεν ήταναι

κι δεν ξέρο, δε θυμάμε πόσον κερό κούρουμε
καμε και τον ξαδερφό μου το Γιάνι Αδάμου,
πατέρα του και η μαγαζου εστι ψιλιακι,
α δυο αδερφια του εκοζοδικαν, ο νεωτορας
και ο βαθιλης. κιπως φανταζεσε κανις ποος
ουσαμε; κασινα δεν ιπιρχε, τσαλεσα δεν
πιρχε, οι μακαδες θιχορεμενες τωρα, ετρεκαν
με τα χομαργια για ξυλα στη ξευλιδα
με τα ποδια. τις πιροσιες παντου οπου
πιγεναμε τις περγαμε κοντα. ~~χω~~ χωρις
πιροσια φαγιο δεν ειχε. και τα μαγιρεψομα
εγω σαν μεγαλιτερη εβατα αλεβρι στο τιγανι
το εκεγα χορις λαδι, ερικνα νερο και λιγη
σαχαρι που μας εδιναν σαν πολυτεκα.
μασεβοντουσαν ολα γυρω στο τιγανι γα
φανε χαλα και σαλτα χορις λαδι παλι,
και βουτουσανε το ψωμι. τα μεγαλιτερα
σταματοσαν να φανε τα μικρα που εηλεγαν
απο την πινα. δεν θυμαμε να μας ροτισε κανις
πως ζουμε, τι τρωμε, που κιμαμαστε, τι ρουχα
φοραμε, αυτοι που μας πεταξαν εκι γιατι δεν
φορα ^{ησαν για} να ιδουν τι κανουμε; Τα δικατους τα
πεσια ετσι τα ειχαν; εγω ιμουνα 13 ετων και τα
θυμαμε ολα και ξερο και ποιοι ηταν. αφοι

πέρνούσανε καλά. πέρνάει εαν τενία μέσα
στο μισό του και όχι μόνο αυτα, οι γινίκες
όλες χορή άντρες, άλλοι στη φιλακή, άλλοι
ενοστομένοι, όλες στα μάθρα νειμένες. Όπου
και να πιχένανε, όλα με φόβο, νιτσινές
και ξιπόλιτες, να φέρουν κάτι για τα πεδιά
τους που πινούσαν. μετὰ από 3 χρόνια
καταδικασμένοι μας πήγαν στο χοργιό τελίσει
ο πόλεμος, όχι καλά δεν είχε τελίσει. εκεί,
ήταν το μαρτίριο, τα σπίτια ερίπια κάρμενα
πόρτες, παράσπρα, οι αυλές χορταργιασμένες
δεν μπορούσαμε να μπαύμε μέσα. η μάνα μου
εγώ και η αδερφή μου η Αχόρω, μικρότερη
από μένα 2 χρόνια, δουλέψαμε πολύ σκληρά
να μεγαλώσουμε τα μικρότερα που ζιτούσαν
παπούτσια και ρούχα όπως είκαν τ'άλλα
πεδιά στο σχολίο. παλούσαμε ραδίγια και
ξίλα στην καρδίτσα, τα πιχένανε με τα
χορταργια. ποτε τα πουλούσαμε και ποτε
δεν τα πουλούσαμε. ετα κοράφια να
περίσομε, να εμάθουμε, να επέρνομε
μπουσάγια, καρπούδια, πιπόνια, κολοκίδια
γομάδες, να κουβαλάμε με τα κάρσα.
μετούσαμε στην κότση, στα γουρύνια
(ρίχναμε)

ΔΕΝ ΦΕΡΑΜΕ ΠΟΥ ΕΙΝΕ, Ο ΑΔΕΛΦΟΣ ΤΟΥ Ο
 ΠΑΜΦΙΛΟΣ ΠΟΥ ΒΡΙΘΗΚΑΝΕ, ΚΑΝΙΣ ΔΕΝ
 ΞΕΡΕ. ΤΑ ΑΔΕΛΦΙΑ ΤΟΥ ΕΣΤΙ ΦΙΛΑΚΗ, Η ΕΡΣΙΧΙ
 Ο ΒΑΣΙΛΗΣ, Ο ΓΑΜΠΡΟΣ ΤΟΥ Ο ΒΑΙΟΣ Ο ΚΑΡΑΠΙ
 ΠΕΡΗΣ ΜΕ ΤΟΝΟΜΑ. ΟΤΑΝ ΦΕΡΑΝΕ ΤΟ ΠΙΑΝΗ ΕΣΤΩ
 ΣΤΗΝ ΑΥΛΗ, ΤΟΝ ΦΥΛΑΓΑΝ ΜΕΤΑ ΟΠΛΑ ΣΤΑ
 ΧΕΡΓΙΑ. ΕΣΚΙΨΕ ΣΤΗΝ ΤΙΛΟΥΜΠΑ ΝΑ ΠΛΙΔΕΙ,
 ΤΑΝ ΔΕΘΑΝΕ ΜΙΑ ΠΕΤΣΕΤΑ ΝΑ ΘΚΟΥΠΙΣΤΕΙ
 ΚΑΙ ΠΗΓΕ Η ΚΑΡΟΚΑΜΕΝΗ ΜΑΝΑ, ΜΑΝΑ ΞΕΡΕΤΙ
 ΤΙ ΣΑ ΠΕΙ ΕΚΙ ΤΟΝ ΘΙΜΑΜΕΚΑΙ ΠΩΣ ΝΑ ΤΟΝ
 ΞΕΧΑΘΩ, ΝΑ ΤΟΝ ΑΓΧΑΛΙΑΘΕΙ ΚΑΙ ΔΕΝ ΤΗΝ
 ΑΦΙΘΑΝ. ΤΟΝ ΑΡΠΑΞΑΝ ΚΙ ΕΦΥΓΑΝ ΚΑΙ ΔΕΝ ΤΟ
 ΞΑΝΑΪΔΑΜΕ. ΕΓΩ, ΤΟΡΑ ΠΟΥ ΕΓΙΝΑ ΚΙ ΕΓΩ ΜΟΙ
 ΚΑΤΑΛΑΒΑ ΑΚΟΜΑ ΚΑΛΙΤΕΡΑ. ΚΑΙ ΚΑΤΙ ΑΛΤ
 ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΠΑΠΑΛΕΞΗ, ΤΟΝ ΣΚΟΤΟΒΑ
 ΤΟ ΒΡΑΔΙ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΩΙ ΤΟΝ ΦΕΡΑΝΕ ΣΤΟ
 ΕΠΙΤΙ ΤΟΥ ΕΣΤΙΡΗ ΒΛΑΧΟΥ. ΕΚΕΙ ΤΟΣΕ ΕΜΕΝΕ
 ΣΤΡΑΤΟΣ. ΤΑΝ ΕΪΧΑΝΕ ΠΑΝΟ ΣΤΟ ~~ΦΟΡΤΙ~~ ΦΟΡΤΙ
 ΤΟ ΣΤΡΑΤΙΟΤΙΚΟ ΑΥΞΟΝΙΣ. ΗΤΑΝΕ ΤΟΣΟ
 ΦΙΛΟΣ ΠΟΥ ΦΕΝΘΑΝΕ ΤΑΡΘΙΛΑ ΜΕΧΡΙ ΕΞΩ.
 ΜΗΧΕΝΑΜΕ ^{ΝΑ} ΔΟΥΜΕ ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΤΑ ΜΙΚΡΑ, ΟΙ
 ΚΙΝΕΚΕΣ, ΑΛΑ ΔΕΝ ΜΑΣ ΑΦΙΝΑΝ. ΗΡΘΕ Η
 ΑΔΕΛΦΗ ΤΟΥ ΟΥΚΙΑΣΤΟΝΤΑΣ, ΚΙ ΟΧΙ ΜΟΝΟ ΔΕΘ
 ΤΗΝ ΑΦΙΝΑΝ, ΑΛΑ ΞΙΝ ΕΣΠΡΟΧΑΝ ΚΑΙ ΤΗΝ

κλοτούσαν. και μετά θύκε ο μέγας
σεο μπαλιόνι. θιώξετην^{λέει}, να μην κατέθει
κάπο και θα την σκοτώσω. θυμάμε και
τονομάτου~~κα~~, γλίκαι. και μετά τον βάλανε
πάνο βση βιάλα και τον πέταξαν μέσα
ετι γούρνα, χωρίς να πάει κανίς κατζά,
μόνο ο αρχοντής παπαλέεις που ήταν δίπλα
μετά πχιος έπλενε το φορτιγό, ένα κορίτσι
και χελούσε με τους στρατόζες που είχε
χέματα έματα. σκοτούσανε τον κόστα τον
καπνιά, που ήταν πρότος ξάδελφος του
πατέρα μου. πύγε βση ραχούλα βση θρει
να πλιδή και να πχει νερό, κι άλλος από
πιδόσου έριξε και τον σκοτούσε χωρίς να
φτέει. η μάνα του αυτόν περίμενε. ο
θαβίλης, ο τάνης σκοτούθηκαν, ο πατερας του,
έπεσε στο δρομο και σκοτούθηκε κι
αυτός, η μανιά καπνίνα ξεβίονε το
χορχό από το μισολόι όλη την ημέρα
όσοπου πέσανε. να μην έχετε τήχη πεδία
να γίνη τέχιος πόλεμος όσο θα ζήτε.
εγώ έχω να ζήσο όλα αφτά τα χρόνια.
θυμάμε και τους γερμανούς και τους
ιταλούς, δεν θυμάμε πόσο χρονόν ήκουν.

Σίμαμε έναν τσαλό στο σπίτι μας και
 βοϊδούσε της δουλειάς κι όταν έφυγε
 ξέσκισε το πακέμισό του και μας το
 έδωσε να ζοκ. Σιμόματε αυτό το
 έχω στο μυαλό μου, δεν το ξέχασα
 ακόμα. Κι όταν πέρασαν όλα αυτά
 που πέρασαμε κι όχι μόνο έχω, το
 χίλια ενταξία 57 παντρεύτικα με
 το βάιο. ~~Καλά~~ Ήτανε καλός, εργατικός
 δουλέβαμε πολύ, ενικός με λατομείο
 κι έχω στα χοράφια. ενίνα τα χρόνια
 βάζαμε και καπνό ολόκληρα χοράφια.
 το χρόνια, 10 άτομα μαζί ζούσαμε
 σε ένα σπίτι διόροφο είχε ο πεθερός
 μου. Καλά πέρασαμε, τη δουλιά δεν
 την υπολογίσαμε καθόλου, ο καθένας
 πήγενε στη δουλιά του το πρωί, είχαμε
 χελάδια, πρόβατα, γίδια, να φύγουν όλα
 αυτά το πρωί και μετά έζεβα το κάρφο
 μόνημου για το χοράφι, μετά τα καπνά
 βάλιαμε και βαμπάνια, τα πρόβα χρόνια
 στο μέ τα χέρια δεν υπήρχανε μηχανή
 νές, δουλέβα 2 χρόνια στο λατομείο, ο
 κουβαλούσα πέτρα με το κάρφο

στην επαιτία που έβγαζε το χαρτί
 και η αμο. κοραστική δουλιά από το προί
 μέχρι το βράδυ. η πεθερά μου και τα τρία
 παιδιά της ήτανε στη φιλική. η πεθερά μου
 κάθισε 5 χρόνια. κάθε μέρα έλεγε με
 φάχανε τα μπουτρώμια και τα τζιμέντα
 στα καλά ή αλούφια, γιατί μια κουβέντα
 έπε στον πεθερό μου, άστατα παιδιά να
 πάνε αντάρτες. αυτή η κουβέντα πήγε
 στα αυτιά των δεξιών κι έπαυσε όλα αυτό
 τους ήφερε χοργιανίμιας ήταν ο ένας ήταν
 ξαδερφόδες κι όδες φορές ερχότανε στο
 σπίτι η πεθερά μου τον φώναζε, αφέ που
 μου έκανες, τα βουλιά θα σε φάνε στα
 χαυτάρια και βένα και τους άλλους,
 μη τον άλλον στη τον έκανε. μαλώσανε
 στο τζιμέντα βλάνα για το νερό που
 πατίσαμε τα φαδύλια. η ~~πεθερά~~ πεθερά μου
 είχε το τσαπί, παραλίγο θα τον έκοβε το
 κεφάλι γιατί την είπε, θα σε κανονίσω
 εγώ. τώρα δεν θα με κανονίσει εσύ και
 τον ^(πράνε) κόλαει από το λεμό, τον καταξέ-
 θκίσε το πουκάμισο κι ήρθε στο σπίτι
 ματακόκινη και μου τα έλεγε.

κι όταν πήγαιναν να ψιψίσει δεν εμπιστεύ-
 ονταν κανέναν να μην τη δάσουν απ
 αυτούς τα χαμένα τα κορμιά τους
 έλεγε. οσμού πέθανε δεν μπορούσε να
 τους ξεχάσει αυτά που της έκαναν. Έξι θα
 33 χρόνια μαζί με την πεθερά μου. τα
 τελευταία χρόνια έπαυσε το πόδις κι
 έμεινε 5 χρόνια κατάνητη και στα
 91 χρόνια πέθανε. μετά από ενάμιση
 χρόνο πέθανε κι ο Βάιος 61ο βασιλιάς
 μετά από 3 χρόνια 44 ετών, ξαφνικά
 χωρίς να είναι άρστος και μετά άρχισαν
 τα βάσανα. Εγώ έγινα πιο σκληρή και πιο
 δυνατή. καρδίτσα, ζέκλιζα, χοράφια, παντού
 στα δένδρα και στα έφτολα. Έξέβα
 τα χομάρια στο κάρο και κοβαλού
 93 της μπούδες με το βαμπάκι.
 φέρτονα και ξέρτονα μόνη μου
 και όση άλλο ήθελα όλα στο κάρο
 τα έβαζα. έβαζα το ποζέρι στο
 χοράφι να ποζέρο το βαμπάκι να
 96 ποζέρο της βολίνες, να βάλω τριπούδες,
 τα κοκαλονια επάνα, και άρχισε το ποζέ
 98 μα απ το πρωί μέχρι το βράδι κάθε
 99 από των κλίο υλνοί τήλια μινού

του, από το Σεπτέμβρη, μέχρι το Νοέμβρη
 μας έθαμνε με τα κέρυκα, δεν αφίναμε
 ούτε κουκούτσι. όταν βγίκαν η μικρο-
 νές, τα βαμπάκια πεταμένα κότε, δεν
 πέρναμε τίποτα. λιγοτέψανε η δουλιές,
 τα μισοκόματα, πλακόσανε και η Αλβα-
 νοί. και φοβόματαν να πάνε στα
 κοράφια και σε άλλες δουλιές. ήκαμε κι
 ένα στρέμα αμπέλι. το Μάρτιο ο Βάιος το
 κλάδεψε καλά. το έβγαφα με το παζι και
 δέφτερο χέρι με το τσάπι το έφτιαχνα
 της μάσκας, το κερφολόγουσα, το βεντ
 ούσα με την ψικαστίρα. τον Ιούλιο το
 εναέσκαβα τρίτο χέρι, και το Σεπτέμβρη
 μετά τις 20 άρχισε ο τρίτος. όλο το κοργό
 κέσα στα αμπέλια γέλια, τραγούδια, φωνές,
 κουθάλουσα με τα κάρτα τα γαλικά, ότο
 σταφίλα ήθελες, μοσχάτο, κέρινο, κρεσοτάφιλο,
 πατίκια, ροδίτες και άλλα. ο ~~παπ~~ πεθερός μου
 ήταν μάστορας για το κρασί. φτιαχναμε
 το ροζ τη ρετσίνα, το μαύρο που φαίναμε
 μαζί με τα τσίπρα για λίγες μέρες, το
 μπρούσκο το ~~π~~ πίνουμε το χιμόνα. οι γινέκες
 κρατούσανε ένα νασάνι μούστο, 50 κιλά
 και φτιαχνανε τα φρέα ρενίξελια το

πετικέσι που τρώγαμε όλο το χρόνο
 σου τούσαμε το ψομί που ψίναμε στη
 γάστρα με κοθολούβε ζεστό. θάσαμε και
 λίπα στο ψομί τα μικρά που πινούσαν
 ήκαμε τα ~~κα~~ κατσια γεμάτα να περάδουμε
 όλο το χρόνο. πίτες, μπατζίνες, ακόμια και
 γε φαγκτά θάσαμε. πούνα το θρούμε το
 λάδι, το πέραμε με το σταγονόμετρο.
 αλλά ήμασταν γεροί. κανένας δεν έλεγε έχω
 πίεση, κολιτζερίνη, ζάχαρο, εμφράγματα όπας
 ήνε τώρα πολλές αρότιες. τρώγαμε τα κορό-
 μιλα, τις μούρες, σταφίλια, όλα άπλιτα, και
 δεν παδένουμε ζίποτα. λιώνουμε τη λίπα τον
 παστό απ' το γούρουνι και θάσαμε της
 τσιγαρίδες που ήσαν πολύ ορέες. τις μεγάλες
 της τρώγαμε με λεμόνι, της μικρές της ήκα-
 νουμε με πράσα ή με αυγά στο τηγάνι
 και έτρωγε όλη η οικογένεια. Είχαμε δικάμας
 φαόλια, ρεβίθια, τραχανά, μπλιχούρι, γαλο-
 αρμέγαμε της αγελάδες πρωί και τρώγα-
 με όλη αυτά τα είχαμε πολύ άργότερα από τον
 πόλεμο. η μάνα μου έδωσε τα 3 κορίτσια
 υπιρέτριες στην καρδίτσα για να τρώνε
 τίποτα άλλο, για ένα κομάτι ψομί η
 άλλη ή...

ήταν πιο μικρότερα. στην αγορά μετά από
"ένα χρόνο ^{πέρασε} ^{γιατί} έπρεπε να δουλέψω με
εμείς τα δυο και η μάνα μας. μετά
πέρασε και τη Νούλα γιατί δεν ήταν
καλή η οικογένεια. το ξαφάνι έκανε στο Βόλο.
τη Βάια δεν την πέρασε ίσως. καλή οικογένεια
αλλά δεν πάει ναίτανε σε ξένη ανδρική
έρχότανε στο χοργιό, πηχένουμε κι εμείς, μετά
έφυγε στην αθήνα πηχένουμε πόλη όταν μας
χρειαζότανε παντρεύτηκε όλα και η Βάια
εδώ στο χοργιό. έγινε ο γάμος μένα πεδί
από την τιδρέα. οι βιμπέρι εδώ από το
βαθότο μέχρι τη δεύτερα το προί φύγαγε
πέντε γάμοι έκανε η μάνα μου με φαγίτα
μια ~~β~~ βδομάδα γάμο με πριλιά με ό,τι
όλα είχε δινάμες μας έκανε. αλλά έφυγε στα
55 χρόνια τις και πρόφτασε να μας χαρεί.
η γάμοι τότε γινότανε στα σπίτια από τη δευτέ-
ρα ξεκινούσε μέχρι την κηρύνη το βράδι
η υπρέτσες και η βλάμαδες έκαναν τους
γάμους το λουκούμι ήταν το καίραμα, μέντα
ταίπαυρο, στραγάλια απάρετιτα βγά τραπέζο
τα τούρει όσπου να αρέσουν τα φαγίτα την
παρακερή το βράδι φαδόλια και ρεβίδια

κρασί για φομή κουλούρες έφερνε
ολο το κορμίο. την πέμπτη το βράδι
πιγενάμε της κουλούρες στη Νίφι
στο ναυό και εζους θλαμάδες
το βράδι η Νίφι φιλούσε το χέρι την
πεδερά τον πεδερό και μετά να παι
για ίπνο το πρώι εικονότανε να κάνι
δούλες να ζιμόκι πρώι να βγεί ος το
μεσιμέρι να φαί η ινιογένια γιατί δεν
ιπίρχαν φούρνι εστα χαργιά ότι μαχίρεβε
στο σπίτι θα έτρογε όλη η ινιογένια
εγώ ίπινα κρασί από τότε που κατάρ-
λαβα τον εαφτόμου αλά ντρεπόμουνα
μπροστά στον πεδερόμου και πίνο κρασί
και έπινα κριψά. η πεδεράμου μου έλεγε
πχιες αψού το πίνις. η σινιφάδαμου η
σοφία γελούσε ίξερε τη γινότανε ούτε
κτενιζόμουνα δεν ξέρο ποσ γινότανε αυτο
επιδί δεν ίχα πατέρα δεν ίχαμε άντρα
στο σπίτι δε ξέρο. καιτόρα που γέρασα
ακόμα πίνο κρασί.

επέρναμε και καλαμπόκια το και 20
ετρέματα τα βιάσαμε με τα χέρια
τα ματέσαμε με τα χέρια με τι
φλούδα τα φορτώνουμε στα κάβα
και τα αδιάσαμε στα κίπκια βορσ
ίχαν όλοι και μαζεθόμαστε τα βρούδια
και τα ξιφλοδούσαμε μετά τα
βιάσαμε λίγες μέρες να ξεραθούν
και τα ετομπούσαμε με τα δερτιάνια
πεταχότανε τα επιργιά στα μάτια
μέσα βιάσαμε μας. καθε βράδι αυτά
κάνουμε, μας έτρογε το κορμί με τι
νέρο να κάνουμε μπάνια το καλα-
μπόκι έχει πολύ φαγούρα γεμίζανε
τα βρόματα καλαμπόκια. τίπος ίχαμε
και τίποτα να φάμε κανένα λουκου-
μάκι τρώγαμε. και αλέθαμε στο
νερόμιλο που ήταν ο νερόμιλος επί-
στο ποτάμι. ερχότανε το νερό στα βρά-
κι. η χινέες κοκινούσαν με τη
βίτα την πιο ακριά για το αλο το
αλέθρι από το βιτάρι ίτανε πιο
δαβιά και γτιάχνουμε καλαμπουκούκι
τον πλαστό τη μπατζίνα με κολοιδή
και τρι και λίπα βάζαμε και
τσιγαρίδες από πάνω και χινότανε

Μπουκοβάλα βέπεφτε απο τα
 χέργια ψιμένα όλα ετη γάτσρα
 μοσχοβούδε η χιτονισι το ξεπτέρη
 Βγάσαμε τα θάμνια τα θάμια δένιζε
 βιάψιμο την άνιξι τα επέρναμε
 το ξεπτέρη τα Βγάσαμε με τα
 χέργια αγγαλιές ταφίναμα κα το ολο
 το χοράφι το γορτόναμε στο νάρο
 ένας ήταν απάνο το έβραζε με τη
 βιρά και η άλι νοβαλούσαν το
 βάζαμε κι αυτό μέσα στα κίπχικ
 το κάναμε λαμνί τα κοτσάνια
 προστάξο να μην ξεραυί το
 βκεπάσαμε καλά 8 μέρες να βαιπί-
 βουν τα φίλα και μετά το δέναμε
 μικρές κίριτσιές και το βτέναμε
 να ξεραυί και μετά το τινάξαμε
 να το λιχνίθουμε να καθαρίει να το
 πουλίουμε κρατούσαμε όσο δέναμε για
 το σπίτι να φηιάχνομε της βαμπίτες
 βγένι το παστέιο, καλας, το βαμολ-
 ασό κι άλλα πολλά μαζέβαμε
 αγριόχορτα τα βάζαμε μέσα στα
 γαλίνια με άχισ να γίνουν και
 τα τρώγαμε άπλιζα που να βρούμε
 που κατέλαμνε τα

αυτό το κέρτι που έπαινε τες
 έμαθα απ το ντέμ το γράβι το τικ
 πρε πρότι βίνταφι από την αντίβ
 τας και γέλούσε τη λέγαμε τη
 δουλιά έκανες έβι για τους αντά-
 ρτες; εγώ σίμονα και τους έδονα
 ψομί και γελούσε ο Βάιος ο δικόσος
 δεν έβραζε υπογραφή ο Βάιος δεν
 έφκιαζε για τη μάνα του που έμα
 τσε 5 χρονια φιλακή μετά ίρσε ο
 άντρας και δεν έθαλε και δεν
 το χόνερε το έλεγε βινέχια σε μένο
~~ή~~ ήκαμε μαζί τα κοράφια και κασο
 μαθαν στα τριαντάγια τον έλεγα
 που πολέμισες και δέλις αντίβταβ
 ε κέβι σαν το θάιο ίβε, βρίκε
 άντοπο να πι. πύγαμε μια γορα εκφρ
 ομή στα Γιάνενα και μας πύραν στο
 βιλέο κι αποκή που καζέβια ήταν
 έλο μαγαζιά ήχαν βιμέες μαύρες
 αργιά ήχαν κόκινες. πύγαμε να πάρ-
 ομε αζη δέλαμε τον λέο καδράσε τι
 βιμέα έμεις ήματε όλες κουκουδες
 πάτε την άρπαξε και την έριξε
 πίσω στον πάγιο έμεις γελούσαμε αλλά
 ήταν 3 μαύρες κι έβι μας κητούσαν.

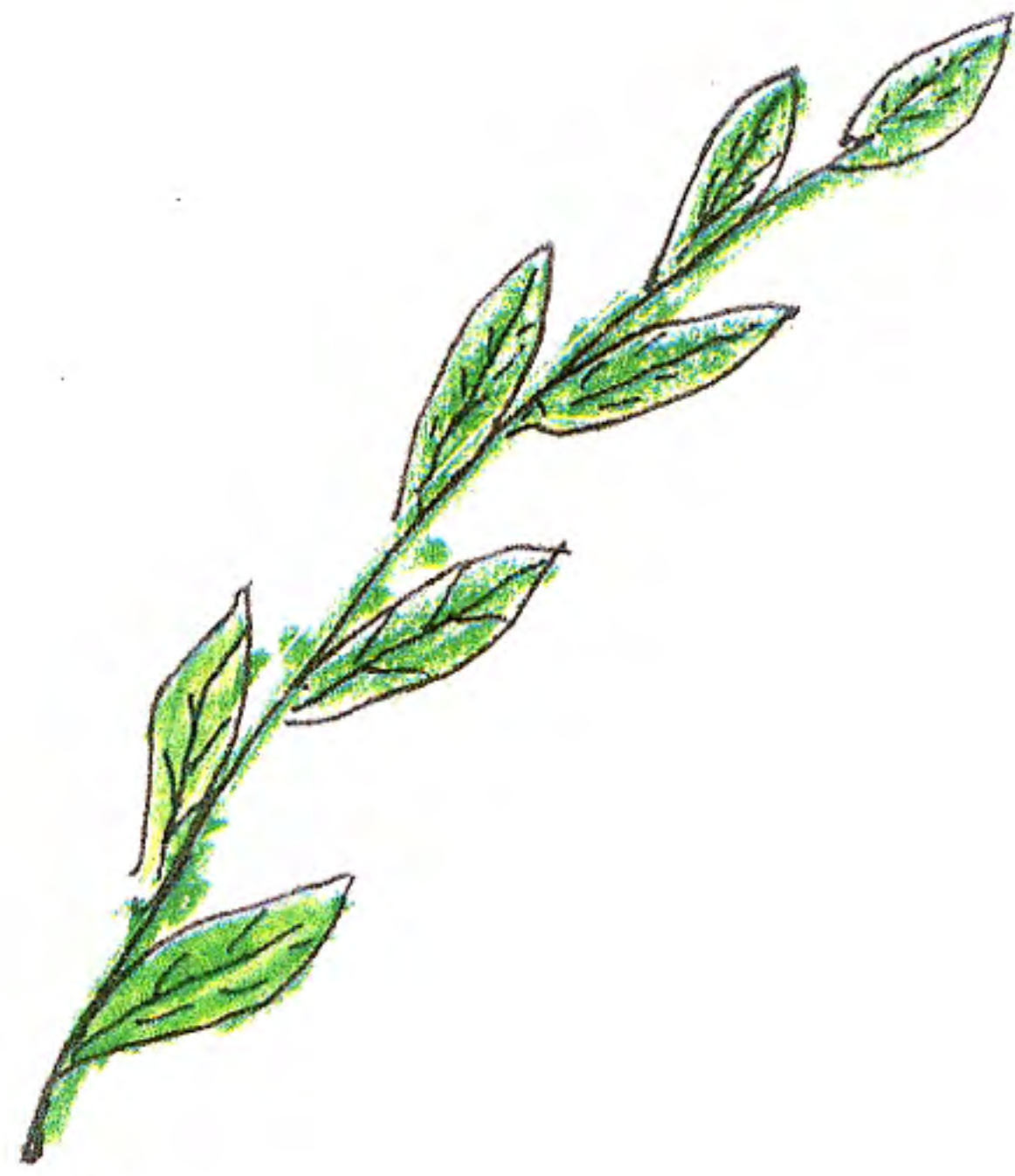
ήταν 15^{χροιά} μέρες πριν της εκλογες. μια
έγω το πρόι που πηγένα να ψιψίσο
με μια γιγόνια ο αδερφός ήταν
αντάρτες και για να τις πάρουν τον
ψίφο τους έλεγαν τον σήοτσαν η
αντάρτες. έχω τη λέω εμής ίδια ψιφο-
δέλτια δα έχουμέ. νε λέι ακού δα
ψιψίσο εγώ τον ξέβα τον αδερφός μου
για να δα τη λέω, μου τούσε. κιτάο
ίχε πασά. τη δίνο το βιγόνου δεν κα-
πάλαβε ίδια έχομε τη λέω. ενί βίτο
στέγιο του πατρίκη κι ακάμα δεν κη
ίπα. ο εγγονόμου νίκος μου λέι βάλιν
νε λέω κουκούες. όχι λέι δυνατός ο
πιο δυνατός στον κόσμο. και τόρα αυτέ
που θέλο είνε όταν πεδάνω να με κάψουν
δεν θέλο κιδία, μάρμαρα, καντίλες
και λουλούδια τίποτα. αυτά που έχανα
εγώ ας μην τα μάνουν τα πεδία μου
αύτε παπάδες θέλο αυτέ τίποτα. η κιδία
να είνε πολιτηκή. ας μη όπχιος θέλι
δου, λόγια, όχι για μένα αλλά για α-
φτα που τραβίξαμε όλα εμένα τα
μαύρα χρόνια του εμφίλιου.

να φανταστείτε τη φάση κόναντ
 όταν έρχονται οι ομάδες και
 τρέχαμε να κριφτούμε, η βινιψά-
 δαμίου η βοφία άρισε το μικρό
 που είχε στην αγκαλιά στο δρόμο
 και το πήρε άλι γυναίκα που
 έρχότανε κοντά. την θρίεζούλα
 άρισε. αφίσι καμία μάνα το
 πεδίτης και να φύγε αλλά ίξερε
 τα δα παδι αν την έπαιναν.
 Τώρα για το κάψιμο που εας ήταν
 αφού γίνετε θάλασε όπου
 να ινε εδω στο νεκροταφείο του
 χοργιούμας. στη έελλιστα.

οι πέντε αδερφές

Νίτσα, Αγόρω, Βάια, Νούλα, Βούλα

Το Μνημείο του Εξώφυλλου
είναι η Δαφνοφόρα
για τα παιδιά μας
που σκοτώθηκαν στον Εμφύλιο
Έργο του Βασίλη Φυτσίλη